

Visitationstal – Hässelby församling

Palmsöndagen den 24 mars 2024 – Hässelby villastads kyrka

Biskop Andreas Holmberg

Inledning

Kära församlingsbor i Hässelby församling. De senaste veckorna har jag haft glädjen och förmånen att finnas här med er i många varma möten och med delande av riktigt angelägna frågor. Som när jag var med på barnkören Gullivivans körövning och en flicka i kören ivrigt räckte upp handen och sa: "Får jag fråga en sak ... har ni träffat Gud?" Utifrån hennes fråga pratade vi om att precis som luften finns överallt, finns Gud lika nära. Att hon så frimodigt ville ställa sin fråga säger något viktigt om det öppna och trygga klimat som finns i församlingen för barn och unga.

Att visitera en församling är ett viktigt och fantastiskt roligt uppdrag jag har som biskop. Visitation handlar om att besöka, det hör ihop med det engelska ordet *visit*. Att uppmuntra, mötas i uppdraget som kyrka, lyssna, lära, tänka – i syfte att ni i församlingen ska fortsätta blicka framåt och stärkas och utvecklas vidare. Jag hoppas att alla goda möten och samtal som varit dessa dagar ska bidra till fortsatt utveckling. Och ni är inte ensamma. Ni är en del av en global gemenskap med hela den världsvida kyrkan, liksom ni är en länk i en kedja som hör ihop med kyrkans allra första tid. En glimt från tidigare är från biskopsvisitationen 1971 då min företrädare Helge Ljungberg talade om "en ljus bild av församlingen, om ett levande, helhjärtat och mångfacetterat arbete".

Jag vill tacka er alla. Tack för ert sätt att vara församling – öppet för människors behov, med en vilja att utvecklas och verka i uppdraget som kyrka. Ni som är Svenska kyrkan i Hässelby församling har verkligen mycket att vara tacksamma över.

Jag kommer i mitt tal stanna vid några teman och övergripande reflektioner från visitationen. I protokollet, som kommer längre fram och som stiftsprost Boel Hössjer Sundman ansvarar för, speglas mer av det som visitationen innehållit. Mot slutet av talet kommer alla ha möjlighet att ge respons, samtala med varandra, dela tankar och ni får också gärna ställa frågor till mig.

Hopp från uppståndelsens glädje

Idag på Palmsöndagen, när Jesus rider in i Jerusalem, ryms glädje och jubel. Samtidigt visste Jesus redan då att mörker och lidande låg framför honom. I Stilla veckan – som nu börjar – lever vi i det dramat: gemenskap och ensamhet, rädsla, bottenlös sorg och jublande uppståndelseglädje.

I veckan kom en undersökning från Som-institutet som visade att 75 procent av oss svenskar tycker att utvecklingen i vårt land går åt fel håll. Det är mer än tio år sedan så många hade en så dyster syn på framtiden. En trolig bakgrund verkar vara våld och oroligheter i våra städer, som också drabbat Hässelby, liksom att fler har tuffare livsförutsättningar och känner framtidsoro. Det här är frågor som vi stannade vid under visitationen. Bland annat vid en frukost när vi mötte företrädare för stadsdelen och andra aktörer här i Hässelby. I det, och andra samtal, lyftes betydelsen av de många olika gemenskaper som församlingen är byggd av. Vi behöver gemenskap, olika sorters gemenskap, öppna gemenskaper liksom mer nära, personliga gemenskaper.

Som kyrka är vår uppgift, vår kallelse, att erbjuda, att *vara* gemenskaper. Kyrkan är sina relationer, som jag ofta säger, och en av poängerna med församlingen, säger Kyrkoordningen, är att kristna gemenskaper skapas och fördjupas. Och det jobbar ni med:

att skapa möten över gränser, värna varje människas värde och värdighet, utmana alla former av diskriminering eller "vi och dem"-tänkande. Den sortens gemenskaper väcker och bär hopp skapar en känsla av sammanhang, mening och framtidstro. Det är vår mission som kyrka, som församling: att tala och vara hopp, för varandra och för många andra.

Att som idag fira gudstjänst i Villastadens kyrka vittnar om det hoppet. Kyrkan invigdes i oktober 1939 och var frukten av ett mångårigt lokalt engagemang för att samla in pengar till kyrkbygget. Kyrkan invigdes en månad efter andra världskrigets utbrott och förkroppsligade ett trotsigt framtidshopp i en mörk tid. Kyrkan förkroppsligar än idag – i den tid som är vår med ofred, klimatnöd, oro och osäkerhet – en tro på framtiden. Det sammanfattas också i er församlings vision. Vet ni vad den är? (---) *Framtid i gemenskap*. (**) Framtiden finns inte i "dig" och "mig" och "dig", utan i "vi", i "oss", i "tillsammans", i "gemenskap" – framtid i gemenskap.

Uppdrag och bärkrafter

I *Kyrkoordningen för Svenska kyrkan* beskrivs en församlings uppdrag: att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, att kristna gemenskaper skapas och fördjupas, att Guds rike utbredds och att skapelsen ska återupprättas. Sker det i Hässelby församling? Den frågan bär jag med mig under en visitation. Finns kristna gemenskaper? Finns ett levande gudstjänstliv där dopets och nattvardens sakrament delas och ordet förkunnas? Berättas om kristen tro – sker möten med lärande och växande? Får barns och ungas röster höras? Finns rum för diakonal blick, omsorg och handling? Får människor chans att lära känna Jesus Kristus? Ja, vänner, visst är det så. Ni är en levande församling. Som jag sa i inledningen till gudstjänsten: grattis till alla er som är Hässelby församling.

Att församlingen lever kan med ett annat ord beskrivs som att här finns *pastoral bärkraft*. Under visitationen, och förvaltningstillsynen som skett tidigare, har vi även talat om de andra tre bärkrafterna som är nödvändiga för att en församling ska fungera långsiktigt: *ekonomisk, organisatorisk och demokratisk bärkraft*. Vi stannade särskilt vid den demokratiska bärkraften och talade om svårigheter som funnits i församlingen och viktiga frågor framåt.

Flera av er som finns i församlingens styrelse, kyrkorådet, berättade att det funnits ett "vi-och-dom"-tänkande i kyrkorådet men att ni alla nu vill en förändring framåt med tillit och respekt för varandra. Ni uttrycker uppskattning för varandra. Någon i styrelsen sa under visitationen: "Vi är på väg framåt, och det känns bra att vara där vi är nu". Jag vill som biskop bekräfta och uppmuntra den nödvändiga förändring ni som styrelse är inne i. Ni har ett gemensamt ansvar att värna församlingens grunduppdrag, liksom att framåt säkra församlingens demokratiska bärkraft i kyrkoråd och kyrkofullmäktige.

I stiftet finns exempel på församlingar som ger unga vuxna ordinarie platser i kyrkorådet. Vi talade om att det kan vara en möjlighet för er, inte minst med tanke på ert starka och livskraftiga ungdomsarbete. En kväll hade jag glädjen att träffa ett 30 - 40-tal ungdomar i ungdomsgruppen *Hux*. Vi firade mässa och under några härliga timmar fick vi tillfälle att mötas. Vi tävlade bland annat i att bygga kyrkor av spaghetti och marshmallows. Och jag måste då ändå nämna att den gruppen som jag var med i vann. Det var inte min förtjänst utan där fanns några riktigt vassa kyrkbyggare i min grupp. Förutom HUX finns en grupp för 18-plussare och en annan grupp för unga vuxna. Här finns en tradition av starkt ungdomsarbete som fött fram nya kyrkomedarbetare som nu verkar i hela Stockholm. Så – till er i kyrkorådet – bjud in ungdomarna, lyssna på deras kloka reflektioner, gör dem delaktiga och ge dem inflytande.

Jag vill passa på att tacka er alla i kyrkorådet och inte minst ordförande Gunnar Lindgren och kyrkoherde David Kindbom för det framåtsyftande och viktiga arbete som ni som kyrkoråd nu gör. Kontraktspastor Magdalena Ljunggren bekräftade vid visitationen ert stora engagemang och de många möjligheterna som finns framåt i församlingen. Att det finns så många vackra platser i Hässelby att ta vara på, som också kan vara utvecklande framåt för att främja fördjupande mötesplatser.

Diakoni, barnfattigdom och själavårdens rum

Sannolikt kommer ni någon gång i höst åter kunna vara i Hässelby strands kyrka efter en lång och tidvis utmanande renoveringsperiod. Därefter följer renovering här i församlingshuset och av Villastadens kyrka. Det innebär flera viktiga strategiska framtidsval: vilken verksamhet ska finnas i strandens kyrka respektive villastadens kyrka? Hur ska gudstjänstfirandet utformas? Ska ni måne ha söndaglig gudstjänst i båda kyrkorna? Hur ska verksamheten i stranden och villastaden samverka med varandra? Kan det viktiga tänket med körtrappan för barn och unga omfatta både stranden och villastaden? I grunden är det frågor för er som har ansvar i styrelse, ledning och bland medarbetare. Men jag vill uppmuntra er att involvera fler. Vad är viktigt för föräldrarna i förskolan, liksom i öppen förskola? För de som är med i körerna och de som kommer till de olika diakonala mötesplatserna? Fråga dem! Kanske ska ni hitta ett sätt att fråga många av era församlingsbor. Kanske en enkät av något slag?

Jag, och några av mina medarbetare, har haft glädjen att få träffa alla er anställda medarbetare. Ni har inte bara stor kompetens och erfarenhet, utan dessutom stort hjärta och engagemang för församlingen. Det är vackert att se och märka.

Under visitationen konstaterade vi att församlingen har mycket låg kyrkoavgift och att det sannolikt är en förklaring till att ni har betydligt färre anställda i förhållande till hur stor församlingen är, jämfört med genomsnittet för Stockholms stifts församlingar. När jag nu lärt känna församlingen och konstaterar att ni snart har två kyrkor igång igen, tror jag att ni behöver utöka antalet tjänster för att kunna möta församlingsbornas behov.

För i församlingen finns stora behov och sociala skillnader som inte minst medarbetare i diakonin vittnade om. I vissa områden i församlingen är barnfattigdomen påtaglig. Ni behöver säkra resurser så att församlingen har möjlighet att än mer finnas för de familjerna, och för att ni ska kunna fortsätta ha diakonal verksamhet som är gratis för deltagarna. Som i flera andra församlingar i stiftet finns stora skillnader i människors livsförutsättningar. Någon av er sa "strandens kyrka har ni ett bra läge att tänka nytt om hur ni kan nå fler familjer i områden som idag i mindre utsträckning finns i församlingens verksamhet. De hushåll som sällan låter döpa sina barn eller vars ungdomar har svårare att hitta till konfirmation. Jobba med att nå allt fler av dem. När min företrädare, biskop Helge Ljungberg visiterade församlingen 1971, året efter att strandens kyrka invigts, talade han just om möjligheterna att i en förändringstid vara med och "själv skapa traditioner". Ni kan på ett jämförbart sätt skapa traditioner här i Hässelby, till exempel genom att aktivt arbeta med att stärka dopseden.

Ni diakoner och präster skapar inkluderande och själavårdande sammanhang kopplat till gruppverksamheter, liksom i utåtriktade möten vid Hässelby torg och på andra platser i församlingen. Det är bra. Samtidigt behöver ni ha utrymme för det särskilda rum som det enskilda samtalet, den enskilda själavården innebär. Den andliga längtan eller nöden, törsten efter Gud är stor i vår tid. Den kan mötas och mättas på många olika vis: genom gudstjänst och gemenskaper av olika slag – men som församling behöver ni tydligt berätta om, och visa på möjligheten till enskild själavård.

Jag nämnde tidigare den frukost som vi delade med andra aktörer här i Hässelby: kurator från vårdcentralen, representanter för kvinnojouren och brottsofferjouren, representanter för stadsdelen, och en lots som hjälper ungdomar att brytas sig ur gängkriminella gäng. Det var ett angeläget samtal som ni kan läsa mer om i visitationsprotokollet när det kommer. En sak som flera betonade är vikten av att olika aktörer delar sin berättelse för att få en gemensam verklighetsbild – hur är läget i Hässelby och vad och hur kan vi agera tillsammans för människors bästa här. Det är uppenbart att de här frukostarna som ni bjuder in till är både uppskattade och viktiga. Fortsätt så och plocka med er barnkonsekvensanalys. Den är väl genomförd och där hörs barns och ungas berättelser om vad de saknar, behöver, efterfrågar. Det är material att ta upp i samtal med stadsdelen, skolan och andra samhällsaktörer.

Dop och konfirmander

Under visitationen berättade ni om fler konfirmander och jag har mött några av alla fantastiska ledare som involverar och skapar trygghet för ännu fler ungdomar. Trycket på konfirmation är fantastiskt. Stockholms stift har sedan flera år vänt trenden. Idag konfirmeras betydligt fler ungdomar än för bara sju, åtta år sedan, både till faktiskt antal och som procent av alla kyrkotillhöriga 15-åringar. Konfirmation är en absolut grunduppgift och kanske kommer ni behöva prioritera ytterligare för att svara upp mot det ökade intresset.

Som flera andra församlingar har ni låga doptal. Det är en utmaning att ta på allvar. Efter pandemin finns det idag två- och treåringar som inte blev döpta. Jag vet att ni redan gör mycket. Fortsätt så. Se till att arbetet med dop är högt prioriterat också i praktiken: tider, lokaler och på andra sätt. Ja, gör det lätt att komma till dop. En församling som jag visiterade för ett par år sedan hade prövat med drop-in dop på fredag eftermiddag – det blev en succé. Vad kan ni pröva? Att stärka dopet handlar om oss alla. Vad säger du till den familj som funderar på dop? Hur kan du uppmuntra? Hur kan dopet föras på tal?

Berättaransvar där många kan involveras

Idag är det många som inte fått en rimlig chans att lära känna Jesus, upptäcka kristen tro, utforska bön. Samtidigt – som jag redan nämnt – bär många på en längtan efter andlighet. Det är er grunduppgift för er att möta det. Ni har ett undervisningsansvar, ett dela-med-er-ansvar. Att involvera och fördjupa. Här finns en dynamik mellan det öppna och breda och det fördjupande, utforskandet av tro och andlighet, det gemensamma utforskandet av livets stora frågor. Det är ingen motsats, men båda behövs.

Fortsätt skapa de öppna och breda gemenskaperna och sammanhangen, men skapa också rum och sammanhang för fördjupning. Samtals- eller fördjupningsgrupper av olika slag. Men också körövningen som kan stanna upp en liten stund för att samtala om vad det är vi egentligen sjunger, och som kan avslutas med en enkel bön eller andakt. Längtan finns där hos många av oss och hos många av dem ni möter i de öppna sammanhangen – möt den längtan.

Under visitationen mötte vi några av de ideella medarbetarna i församlingen. Flera av dem berättade om en egen nyfikenhet på livsfrågor, möten med personer från kyrkan som fick dem att vilja vara volontär. De talade om att de fått en ny familj i församlingens gemenskap. Och det är nästan som en motståndsrörelse i orostid - att lyfta fram och värna kyrkans gemenskap.

Att främja ideella medarbetare handlar delvis om att ändra ”mind-set” att se att församlingen bärs av många. Forskning visar att en förutsättning för långvarigt ideellt

engagemang är att känna att man har möjlighet att forma och påverka, och ges förtroende och ansvar. Det handlar om att tas i anspråk, bli uppmuntrad och bemyndigad. För kyrka är ju vi alla som är här. Att i våra liv tala om tro och liv, dela våra erfarenheter – när vi samlas i församlingen, men också i våra liv i övrigt. Vid visitationen talade vi om den anställdes roll som alltmer behöver vara en möjliggörare, en myndiggörare, så att fler kan delta och ta ansvar. Jag vill uppmuntra er att ta några stora kliv till i att utveckla det ideella bärarskapet av församlingslivet genom att både bredda det och fördjupa det.

Det finns mycket mer att reflektera kring utifrån era församlingars liv, men jag vill stanna här för att ge rum för samtal. Håller ni med? Vilka frågor och reflektioner har väckts hos er?

Avslutning

Kära vänner, jag är glad och tacksam över att ha fått lära känna Hässelby församling. Tack för visitationen! Jag känner stor respekt och ödmjukhet för församlingens liv och arbete, för er i ledning och styrning, för ideella och anställda medarbetare, ja för det sätt på vilket kyrkan framträder och gestaltas här. Tack för allt ert goda arbete och engagemang.

Mitt valspråk är Jesu uppmaning ”bli kvar i min kärlek” Det är en inbjudan från Kristus är att räkna med Gud som genom den heliga Anden involverad och djupt engagerad i er. Fortsätt ert goda arbete. Lev i bön, sök den heliga Andens ledning, fira gudstjänst – och var glada. Gud välsignar er!